

IN MEMORIAM

Meghalt Dr. Szabó Imre érsebész (1924 – 2016)

Írta: DR. NEMES ATTILA

„Ricsi bácsi” minden érsebész manuductora volt

Meghalt barátunk, tanítónk, mesterünk, aki az érsebészet szerény, de igen jelentős alakja volt. Nem várta meg a Magyar Angiológiai és Érsebészeti Társaság 50. évfordulóját. Nagy veszteség ez mindannyiunknak. Miért e rendhagyó cím egy méltatás előtt. "A János Szanatóriumtól az Ér- és Szívsebészeti Klinikáig" című kiadványunkban (1998) az elhunyt maga nyilatkozik erről:

"Ricsi, Ricsi bácsi... Kiről van szó. A középiskolába kaptam ezt a nevet. Mindenféle hülye nevet adtak egymásnak a gyerekek, az Imréből lett az Imricsi, ez rövidítődött Ricsire. Végigkísért. Amikor fölkerültem Pestre, kollégiumban laktam. No, itt a kutya se ismer, eltűnik a Ricsi név, de véletlenül az egyik volt osztálytársam is ebbe a kollégiumba jött, a Ricsi ment tovább. Mindenki így hív. Ha valahol megkérdezik, hogy ki az a Dr. Szabó Imre, fogalmuk sincs róla. De ha azt mondják, hogy a Ricsi bácsi, biztosan tudják, kiről van szó."

Abdán született, édesapja közjegyző volt. Gyerekként 1944 késő őszén megélte Radnóti Miklós és a többi munkaszolgálatos kivégzését. Jó tanuló volt, sportszerető diák, kitűnő teniszező. A középiskolát Győrben végezte. 1945-ben kezdte az orvosegyetemet zavaros, rossz körülmények között igen szegény diákként. A Szent Imre Kollégium lakója volt, kölcsön ruhában "túlöltözötten" – az akkori rektor ingujjban és nem talárban – avatták. "Summa cum laude" minősítéssel végzett. Pályafutását Győrben kezdte a neves Petz Aladár mellett. 1953 nyarán 6 hónapos továbbképzésre rendelték a Sebésztovábbképző Klinikára a Városmajorba. Ekkor itt a fiatal Littmann Imre volt az első igazgató. A sok, fiatal, tehetséges ember között Szabó Imre is véglegesítést kapott az intézetben. Itt akkor jelentős átalakítások voltak, új profilok nyíltak, a szanatóriumból rövid idő alatt modern klinika született. 1956. október 23-át követően – mint közel lakó sebész – Ricsi bátyánk is éjjel-nappal a műtőkben (ekkor már kettő volt!) dolgozott. Az igazgató nyugatra távozott. Ő itthon maradt. Az új főnök Kudász József lett. Az ő zseniális manualitását sajátította el és bő kézzel adta tovább a fiataloknak. Az érsebészet szolgája lett Soltész Lajos bűvkörében.

Az érsebészet kibontakozásakor - bátran merem állítani - nem volt e szakág művelője, aki valamiképpen ne tanult volna tőle. Vagy a szakvizsgázók oktatásával (főleg a műtőben), vagy külső intézetekben, gyakran segítő asszisztenskénti tanácsaival, konzíliumi tevékenységével oktatott.

Nyugdíjba vonulása után is aktív maradt oly sokáig. 90. éves születésnapján a klinika munkatársai méltán köszöntötték. Válaszul még Ő köszönte meg azt, amit az intézettől kapott. Méltatásakor, fájdalmas halálakor nem illik jó humorát híressé vált mondásait idézni. Ezek közül sokat, sokan még ma is idéznek. Operatorként, de készséges asszisztensként is elismert kolléga volt. Sokáig nem törte meg szellemét, klasszikus műveltségét a sors, a test olykor betegségekkel súlyosbított állapota.

Emlékezetesek maradnak a Balatonedericsen rendezett nyári vendéglátásai, ahova a klinika minden tagja hivatalos lehetett. Szakmai minősítését ismét – talán saját szavaival – a legméltóbb megrajzolni.

"Milyen a sebészkedés, mint tevékenység? Azt hiszem, különleges lelki állapot, amit semmi máshoz nem tudok hasonlítani. Egy felhangoltság, feszültség, ami csak akkor szűnik meg, ha a sikeres műtét véget ért. Szinte megszűnik a külvilág, a családi gond, a sértődöttség, nem érződik a fáradtság, az éhség, a szomjúság. Itt a haragosok kibékülnek a műtét idejére, békésen asszisztálnak egymásnak, mert az elérendő cél ezt kívánja. A sebész csak egyféleképpen tud operálni, a legjobban, ahogyan csak képes. Hogy kudarcok érik, az természetes, hiszen nemcsak rajtunk múlik, hanem a betegen, a betegség súlyosságán is. De a kudarcot ezzel együtt nagyon nehéz elviselni. Az öröm viszont, amit egy nehéz műtét sikeres elvégzése jelent, kárpótolja az embert a kudarcért is. A beteg elvesztése, a halál, nehezen feldolgozható, különösen akkor, ha azt érzem, más technikával talál elkerülhető lett volna. A sebész nem lépheti át saját árnyékát, úgy operál, ahogy tud. Mindig a legjobbat akarja, de a műtét nem mindig sikerül a legjobban. Nincs olyan sebész, akinek ilyen kudarca ne lett volna, akinek Halottak napján ne jutna eszébe egy-egy betege, aki az ő tevékenysége következtében halt meg. Álmatlan éjszakák követik az ilyen eseményt, de bármennyire megrázó, túl kell tenni magunkat ezen, folytatni a munkát. De azért ez a trauma nyomot hagy az ember lelkében. A sebész hisz önmagában, tudja, hogy itt nem csoda történik, hanem valóságos materiális események zajlanak. Kell az önbizalom, nélküle nem lehet sebészkedni, de bölcs önbizalom szükségeltetik ahhoz, hogy egyes esetekben meg merjek állni, ki merjem mondani, hogy ami inoperábilis, azt nem lehet jól megoperálni, vagy, hogy az adott eset meghaladja a képességemet, mert áll az ősi tétel: Nil nocere!"

Bár ilyen lenne minden sebész! Utolsó éveiben egy szobában tevékenykedtünk. Vélem – vagy nagyon remélem – barátok voltunk. Ismertem a "latiner" műveltségű, jó humorú, bölcs, segítőkész embert, aki aggkoráig sem szellemileg, sem testileg nem változott. Klinikánk összes munkatársa nevében búcsúzunk Ricsi bácsitól! Tesszük ezt azzal a hittel, amit Kosztolányi Dezső "Halottak" című versében fejezett ki:

*"Volt emberek
Ha nincsenek is, vannak még. Csodák.
Nem téve semmit, nem akarva semmit,
hatnak tovább."*

Isten nyugosztalja Dr. Szabó Imrét.

Dr. Nemes Attila